

Generell veiledning om inhabilitet for folkevalgte ved behandling av saker som gjelder selskaper i folkevalgte organ – forvaltningsloven § 6 første ledd bokstav e nummer 2 første setning

Innledningsvis viser Konsek til at habilitetsspørsmålet i de aktuelle sakene som dannet grunnlaget for at denne veiledningen er etterspurt, er avgjort av kommunestyret.

Veiledningen er av generell karakter.

Forvaltningsloven § 6 første ledd, jf. kommuneloven § 11-10

I følge forvaltningsloven § 6 første ledd blir folkevalgte som også er daglig leder i et selskap som er «part» i saken inhabil, og kan ikke delta i behandlingen av saken. Det samme gjelder for folkevalgte som er styremedlemmer i selskapet og folkevalgte som har en ledende stilling i selskapet.

En folkevalgt er inhabil dersom hen er leder eller har ledende stilling i eller er medlem av styret i et «selskap» som er «part i saken».

Dette gjelder også om kommunen /det offentlige eier selskapet fullt ut. Praktisk sett er det interkommunale selskap og aksjeselskaper som er mest aktuelle. Enheter som er en del av kommunens organisasjon, som kommunale foretak, omfattes ikke av selskapsbegrepet her.

Forutsetningen for at det er aktuelt å vurdere om folkevalgte som også er daglig leder/har en ledende stilling eller er styremedlem, er at selskapet er «part i saken».

Hvem som er part i saken er definert i forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav e) «person som en avgjørelse retter seg mot, eller som saken ellers direkte gjelder». Et selskap, dvs en juridisk person, vurderes på samme måte som en fysisk person.

I kommunal- og distriktsdepartementets veileder «Habilitet» H-2266, er det gitt flere eksempler på når det er aktuelt å vurdere om et selskap er «part» i en sak som folkevalgte organ har til behandling.

I punkt 5.3.4. er følgende typetilfeller nevnt:

- Myndighetsutøvelse rettet mot selskapet. Eksempel: selskapet får et pålegg om å rette opp noe, eller får en tillatelse til å bygge noe.
- Gjennomføring av kontrollhandlinger mot selskapet, f.eks en forvaltningsrevisjon

- Saker som involverer eierstyring av selskaper, f.eks gjennomgang og behandling av sakskartet for møter i generalforsamling eller representantskap og samtidig treffer avgjørelser om instruksjon av eierrepresentantens utøvelse av eierrådighet i selskapet.
- Kommunen inngår kontrakt med selskapet
- Kommunen avgjør økonomiske forhold knyttet til selskapet, eksempelvis en ekstraordinær bevilging. Dette i motsetning til den overordnede behandlingen av kommunens årsbudsjett/økonomiplan
- Ved behandlingen v kommuneplanens arealdel, som anses som overordnet, er det tvilsomt at selskapet regnes som «part»

Dette følger av det som står i bestemmelsen punkt 2, første setning.

I den samme bestemmelsen står det et unntak. MEN: Dette unntaket gjelder aldri når folkevalgte behandler saker i kommunale organer. Da er det bare den første setningen i § 6 første ledd e) nr 2 som gjelder.

Hvis kommunestyret behandler en sak om mottak av flyktninger, er det som regel ingen selskap som er «part» i saken, da vedtaket ikke gjelder selskapet som sådant/ vedtaket retter seg ikke mot det.

I slike tilfeller vil ikke en folkevalgt som er daglig leder eller sitter i styret for et selskap som kan få befatning med de flyktningene som eventuelt kommer være inhabil til å delta i behandlingen av saken.

Hvis et navngitt selskap ved et vedtak i folkevalgt organ får tildelt en oppgave, som f.eks å forvalte et kommunalt tilskudd, kan det være nærliggende å anse daglig leder eller styremedlem som inhabil ved behandlingen i folkevalgt organ. Her må det kollegiale organet som skal ta stilling til spørsmålet, vurdere om saken gjelder selskapet direkte eller at vedtaket retter seg mot selskapet.

Hvis saken gjelder en tillatelse f.eks til å oppføre et bygg, vil daglig leder i det selskapet som har søkt om tillatelsen klart være inhabil ved behandlingen i det folkevalgte organet.

Når dette er sagt, så kan det likevel hende at den folkevalgte er inhabil:

Forvaltningsloven § 6 andre ledd

Habilitetsregelen i forvaltningsloven § 6 andre ledd *kan* være aktuell. Her skriver departementet på s. 27 og 28 om «overgangen» fra en vurdering etter første ledd som gir «automatisk» inhabilitet

til den skjønnspregede vurderingen i andre ledd. Det er grunn til å merke seg at hvis den folkevalgte ikke er inhabil etter første ledd, er hen i utgangspunktet heller ikke inhabil etter andre ledd.

«Men inhabilitet etter § 6 annet ledd kan inntre dersom det etter en konkret vurdering fastslås at tjenestemannen eller den folkevalgte likevel har en tilknytning til selskapet som utgjør «et særegent forhold som er egnet til å svekke tilliten» til tjenestemannens eller den folkevalgtes upartiskhet.

En tilknytning av samme karakter som i første ledd, eksempelvis slektskap eller inngifte medfører ikke inhabilitet. Første ledd har bare den rekkevidden som faktisk er omtalt/listet opp.

Eksempler på tilknytning som anses som et særegent forhold er f.eks en sterk tilknytning til selskapet, men gjennom en annen rolle enn det som er listet opp i § 6 første ledd e) første punktum.

Tilknytningen kan også skje gjennom nærstående. Den nærstående kan eksempelvis være leder av selskapet. Type sak kan være sak om bonus, lønnsforhøyelse eller annet som berører den nærståendes situasjon som leder.

En folkevalgt kan også relativt nylig ha trådt ut av en sentral posisjon i et selskap som er part i saken. Her må det ses på hvilken posisjon det var og hvor framtreddende den var og hvor involvert den folkevalgte var i saken som nå skal behandles av kommunen. Et moment her kan være om det er nærliggende å tro at den folkevalgte fortsatt identifiserer seg med selskapets interesser.

Hvis et selskap som ikke er part i saken likevel kan tenkes å få indirekte fordeler eller ulemper av organets vedtak i saken, så kan det tenkes at en folkevalgt som er styremedlem eller lignende i selskapet er inhabil. Det er i så fall andre ledd som er aktuell, og det må gjøres en konkret vurdering: *«hvis det fastslås at de indirekte fordelene eller ulempene selskapet vil kunne oppnå vil utgjøre et særegent forhold som vil være egnet til å svekke tilliten til at den folkevalgte vil behandle saken på en upartisk måte.»*

Lenke til veilederen:

[Kommunal- og distriktsdepartementets veileder «Habilitet» H-2266](#)